Regelbunden tillsyn i Mariebergsskolan

Grundskola årskurserna 6–9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Karlstads kommun och besökt Mariebergsskolan den 25-26 september 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper**, **Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 9 juni 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Mariebergsskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Mariebergsskolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal, elever och föräldrar. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Mariebergsskolan

Mariebergsskolan	**Antal elever**
Grundskola	380

Källa: Mariebergsskolan

Mariebergsskolan är en grundskola med årskurserna 6–9. Skolan tillhör Mariebergs skolområde där det finns tre grundskolor, tre fritidshem, tre förskolor samt Karlstads kommuns modersmålsverksamhet. Mariebergsskolan ligger centralt med närhet både till kulturinstitutioner i centrum och till natur. Eleverna kommer i huvudsak från närliggande bostadsområden, men en del elever åker buss från Skattkärr och Väse. Personalen är organiserad i arbetslag och arbetet med eleverna sker i årskurs 6 i ett sammanhållet klasslärarsystem för att därefter övergå till ämneslärarsystem.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat för elever i årskurs 9

	Mariebergsskolan					Samtliga skolor i kommunen[1]	Kommun-grupp[2]	Riket[3]
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	214,8	210,4	221,6	219,3	212,6	210,6	209,0	209,3
Andel (%) som ej nått målen i samtliga ämnen	13	15	12	20	18	16	22	23
Andel (%) behöriga till nationellt program	94	96	95	90	93	91	89	89

Källa: Skolverkets statistik/SIRIS

[1] Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen
[2] Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen
[3] Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

Tabell 3: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 9

	Mariebergsskolan					Samtliga skolor i kommunen[4]	Kommungrupp[5]	Riket[6]
	2004	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2008**	**2008**	**2008**
Andel (%) elever som uppnått minst Godkänt i:								
Engelska	.	92	96	96	98	96	96	96
Matematik	69	70	87	85	79	83	83	83
Svenska	.	93	96	93	99	98	97	97
Svenska som andraspråk	.	.	.	.	.	82	85	84

Källa: Skolverkets statistik/SIRIS

. = Uppgift saknas

Kommentar och bedömning:

Mariebergsskolans kunskapsresultat är vad gäller betyg goda. Resultaten varierar något över tid och mellan olika ämnen, men det genomsnittliga meritvärdet ligger väl över genomsnittet för Karlstads kommun, kommungruppen och riket. Skolans resultat ligger emellertid lägre än de modellberäknade värdena i Skolverkets analysverktyg SALSA. Resultaten på de nationella ämnesproven visar likaså en något annorlunda bild. Där ligger resultaten närmare genomsnittet för kommunen, kommungruppen och riket. Resultaten i matematik varierar över tid och visar nu en sjunkande tendens.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

[4] Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen
[5] Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen
[6] Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska ämnesprov i svenska, engelska och matematik användas i slutet av årskurs 9 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning. Lärarna använder de nationella ämnesproven, men diskrepansen mellan resultaten på ämnesproven och satta slutbetyg i matematik är stor. Skolinspektionen bedömer att skolan vid betygssättningen bör använda resultaten från de nationella ämnesproven för att säkerställa betygsnivån.

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska en elevs betyg antecknas i en betygskatalog. Beslut att inte sätta betyg i ett ämne eller ett ämnesblock ska också antecknas i betygskatalogen. Av anteckningen ska det framgå om betyget har satts innan eller efter det att ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats. Skriftliga omdömen ska hållas samlade. Enligt grundskoleförordningen finns i förvaltningslagen bestämmelser om rättelse av skrivfel eller liknande. Rektorn får besluta om rättelse av betyg. I sådana fall ska ett nytt terminsbetyg, slutbetyg eller betyg över prövning utfärdas. Rättelsen ska antecknas i betygskatalogen. Vid inspektion av betygskatalogerna i Mariebergsskolan konstaterade inspektörerna att många rättelser finns i betygskatalogen. Datum för ändringen och signatur saknas emellertid. Skolinspektionen bedömer att rektor bör säkerställa att betygskatalogerna förs på ett mer rättssäkert sätt.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen gäller för grundskolan en läroplan. Läroplanen innehåller de övergripande målen och riktlinjerna för utbildningen. Enligt läroplanen anger mål att sträva mot inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Enligt grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen ska sträva mot och de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret.

Vid intervjuer med lärarna och rektorn framkommer att uppnåendemålen styr skolans utbildning i högre grad än mål att sträva mot. Rektorn vet att det är stora diskrepanser vad gäller lärarnas arbete med strävansmålen.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör utveckla arbetet med läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen ska eleverna ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Intervjuade elever och lärare beskriver en skola där eleverna ibland får ha inflytande över hur man ska arbeta och när en arbetsuppgift ska vara klar. Eleverna har inte kännedom om målen för utbildningen och ger uttryck för att lärarna ”vet bäst” och därför måste planera undervisningen. Inspektörernas lektionsbesök bekräftar bilden av en i mycket hög utsträckning lärarstyrd undervisning. Skolinspektionen bedömer att skolan bör arbeta för att öka elevernas möjligheter till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Efter den 1 januari finns bestämmelserna i två lagar dels i 14 a kap. skollagen angående kränkande behandling, dels i den nya diskrimineringslagen (2008:567) angående diskriminering. Diskrimineringsombudsmannen (DO) ansvarar för tillsyn av diskrimineringslagen.

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det inom varje särskild verksamhet och varje år upprättas en årlig plan mot kränkande behandling. Denna plan ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska också innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder man avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Det finns inget som hindrar att verksamheten respektive skolan för samman den årliga planen mot kränkande behandling med den likabehandlingsplan, som ska upprättas enligt diskrimineringslagen, till ett dokument.

Barn och elever vid den verksamhet för vilken planen gäller ska enligt 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling medverka vid upprättandet, uppföljningen och översynen av den årliga planen mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen.

Under år 2008 har en likabehandlingsplan utarbetats för Mariebergsskolan i Karlstads kommun, denna plan kan dock inte anses motsvara de krav som ställs i skollagen angående plan mot kränkande behandling. Inspektörerna vill särskilt framhålla att varje verksamhet ska ha en egen plan mot kränkande behandling samt att dessa planer ska innehålla en specifik redovisning av verksamhetens behov, utifrån en aktuell kartläggning, som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året.

Skolinspektionen bedömer att Mariebergsskolan måste ta fram en årlig plan mot kränkande behandling som uppfyller de krav som ställs på en sådan plan enligt författningarna och i medverkan av barn och elever.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen är kommunen skyldig att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Mariebergsskolan har en organisation med klasslärare i årskurs 6. Detta innebär exempelvis att elever får undervisning i svenska och samhällsorienterande ämnen av en lärare som är utbildad i matematik och naturorienterande ämnen, trots att det på skolan finns utbildade lärare att tillgå i alla ämnen. Skolinspektionen bedömer att Mariebergsskolan, i betydlig del av undervisningen, inte använder lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver, trots att förutsättningar härför finns.

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen åligger det rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som

helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Intervjuad personal uppger att de saknar rektorns pedagogiska ledarskap och närvaro i verksamheten. De menar att skolans utvecklingsarbete inte har den långsiktighet och uthållighet som krävs. Rektorn menar att det inte finns tillräckligt utrymme för det pedagogiska ledarskapet även om han försöker prioritera den delen av uppdraget.

Skolinspektionen bedömer att rektorns pedagogiska ledarskap bör utvecklas och prioriteras för att skolan i högre grad ska kunna utvecklas mot att nå de nationella målen.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som det omgivande samhället.

Kvalitetsarbetet i Mariebergsskolan saknar systematik. Vid intervjuer med personal och rektorn framkommer en splittrad bild av hur arbetslagen arbetar med utveckling av skolan. Skolan har ingen övergripande arbetsplan för genomförandet av målen för utbildningen. En övergripande arbetsplan är det dokument som utgör grunden för ett systematiskt kvalitetsarbete. Det som benämns ar-

betsplan på skolan är planer i varje ämne samt en plan för övergång från årskurs 6.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör utveckla sitt kvalitetsarbete för högre måluppfyllelse.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

Mariebergsskolan har en kvalitetsredovisning, men elevernas medverkan i utarbetandet inskränker sig till att elevrådet involveras i arbetet. Andra intervjuade elever är inte medvetna om att det finns en kvalitetsredovisning och har inte varit delaktiga i utarbetandet. Detta bekräftas också i intervju med rektorn.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste upprätta en kvalitetsredovisning i enlighet med förordningens krav.

2009-03-09 Göteborg

Barbro Nässén

Marie Karlsson